

Politiek moet en draagvlak meer dan ooit nodig

Het is alweer ruim vijf jaar geleden dat het Energieakkoord voor duurzame groei het licht zag. September 2013 ondertekenden 47 organisaties dit stuk. Daarmee legden zij de basis voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid en meer duurzame economische groei.

Stabiliteit

Het Energieakkoord markeert het einde van een periode van wisselend overheidsbeleid op het gebied van energie en klimaat. Met het akkoord begon een periode van tien jaar stabiliteit. Deze is nodig voor investeringszekerheid van burgers en bedrijven. Dit akkoord gaf een forse impuls aan de groei van hernieuwbare energie. Het leidde tot extra energiebesparing en leverde vele nieuwe banen op. En dat zet door. Door in te zetten op innovatie en kostenreductie zijn de lasten voor burgers en bedrijven zoveel mogelijk beperkt.

Geen rechte lijn

We zagen ook dat de ontwikkeling geen rechte lijn omhoog was. Gelet op de diversiteit aan energiebronnen, de uiteenlopende voorbereidingstijden en de grote investeringsbedragen bij sommige projecten was dat onvermijdelijk. De afgelopen jaren versnelde vooral de opwekking van zonne-energie fors. De komende jaren komt die vooral van de uitbreiding van windparken op de Noordzee.

Nieuwe fase

Nu begint een nieuwe fase. Het jaar 2018 stond in het teken van de opbouw van het Klimaatakkoord. De opgave is groot; 49 procent minder CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990. Meer dan honderd partijen doen mee. Het gaat om afspraken die tot 2030 lopen, maar er wordt ook al gekeken naar het einddoel van 2050; een uitstoot van bijna nul procent. Onder regie van de rijksoverheid en met begeleiding van de SER kon op 21 december 2018 het Ontwerp van het Klimaatakkoord gepresenteerd worden. De ervaringen met het Energieakkoord zijn daarbij volop benut.

Geen NEV, wel kompas

Ook bij de kennisinstellingen als het Planbureau voor de Leefomgeving lag in 2018 de nadruk op de voorbereiding van het Klimaatakkoord. Hierdoor verscheen er geen uitgebreide Nationale Energieverkenning (NEV). Die dient normaal als informatiebron voor de voortgangsrapportage en eventuele aanvullende maatregelen. Het Planbureau voor de Leefomgeving maakte wel een actualisatie van de ramingen uit de NEV 2017. Zo was er toch een kompas beschikbaar dat laat zien of de doelen van het Energieakkoord binnen bereik zijn.

Vijf jaar terugkijken

Omdat 2018 een lustrumjaar is, beperkt deze voortgangsrapportage zich niet tot een samenvatting van de belangrijkste resultaten van dit jaar. In deze rapportage is ook voor elk van de twaalf domeinen de balans van vijf jaar borging opgenomen. Bovendien laten we mensen aan het woord die een belangrijke rol spelen in de uitvoering van het Energieakkoord. Hun ervaringen geven een goed beeld hoe het akkoord werkt. Het laat zien hoe resultaten in nauwe samenwerking tussen uiteenlopende organisaties kunnen worden bereikt.

Politieke moed

Die samenwerking is niet altijd gemakkelijk, maar vormt wel de sleutel waarmee het Energieakkoord met tastbare resultaten is gekomen. De uitdagingen die het Klimaatakkoord met zich meebrengt zijn vele malen groter. Daarom zijn politieke moed en maatschappelijk draagvlak meer dan ooit nodig.

Betrokkenheid voor continuïteit

Het afgelopen jaar combineerde ik mijn rol als voorzitter van het Klimaatberaad met die van voorzitter van de Borgingscommissie Energieakkoord. Meer dan eens heb ik ervaren dat de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties een voorwaarde is voor een breed gedragen akkoord. Ik herinner eraan dat het Energieakkoord het antwoord is op de constatering die de Tweede Kamer in 2011 breed deelde. Een overheidsbeleid zonder maatschappelijke verankering en betrokkenheid van maatschappelijke partijen biedt onvoldoende continuïteit voor de noodzakelijke energietransitie. Die constatering is nog steeds actueel.

De juiste balans

Gezien de urgentie van het klimaatvraagstuk en de noodzaak om onze energievoorziening toekomstbestendig te maken, staat voor mij vast dat continuïteit en versnelling onmisbare schakels zijn om de energietransitie te laten slagen. Beide aspecten zijn cruciaal om de economische kansen van de energietransitie te verzilveren. De discussie is niet slechts technisch. Maatregelen moeten voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn. Dit komt in alle gesprekken steeds terug. De media staan er terecht vol van. De kosten van deze operatie wegen ruimschoots op tegen de brede welvaartsbatan. Het ligt in handen van de politiek om te zorgen voor de balans tussen de lusten en de lasten.

Ed Nijpels

Voorzitter Commissie Borging Energieakkoord